

Експертний висновок
Міністерства фінансів України до законопроекту
згідно зі статтею 27 Бюджетного кодексу України

1. Назва законопроекту

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства у сфері користування надрами» (реєстраційний № 4187 (доопрацьований) від 04.03.2021), внесений народними депутатами України – членами Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування Бондаренком О. В., Якименком П. В., Маріковським О. В. та іншими.

2. Завдання законопроекту

Законопроектом вносяться зміни до Кодексу України про надра, Земельного кодексу України, Гірничого закону України, Закону України «Про нафту і газ», Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності». Зокрема, передбачається встановити:

вичерпний перелік випадків надання спеціального дозволу на користування надрами (далі – дозвіл) без проведення аукціону та перелік випадків, коли можливе його зупинення;

особливості проведення продажу дозволу за результатами електронного аукціону та подання документів і звітності в електронній формі через електронний кабінет;

скасування збору за продовження дозволів на користування надрами.

Також надається право власнику дозволу продавати, використовувати у вигляді застави або в інший спосіб відчужувати права, надані йому дозволом, іншій юридичній чи фізичній особі, в тому числі передавати їх до статутних капіталів створюваних за його участю суб'єктів господарювання, а також вноситись як вклад у спільну діяльність, з переходом прав та обов'язків до нового власника дозволу.

За результатами доопрацювання законопроекту внесено норму щодо надання права громадянам України отримувати частину доходу держави від рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин. Розмір та порядок отримання громадянами України частини від такого доходу встановлюється спеціальним законом.

3. Оцінка впливу на показники бюджетів

Реалізація положень законопроекту в частині відчуження права дозволу та скасування збору за продовження дії дозволів може призвести до зменшення надходжень до дохідної частини Державного бюджету України.

Положення законопроекту в частині надання права громадянам України отримувати частину доходів держави від рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин створює законодавчі передумови впровадження додаткових видатків з Державного бюджету України. Разом з тим джерел покриття відповідних втрат державного бюджету не надано.

4. Вартісна величина впливу на показники бюджетів

Оцінити вартісну величину впливу на показники бюджетів неможливо, оскільки розробник не надав фінансово-економічних розрахунків у порушення вимог статті 91 Регламенту Верховної Ради України та частини першої статті 27 Бюджетного кодексу України.

5. Пропозиції щодо можливостей фінансового забезпечення у відповідному бюджетному періоді законопроекту у разі його прийняття

Реалізація законопроекту у частині надання права громадянам України отримувати частину доходів держави від рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин потребуватиме додаткового фінансового забезпечення.

6. Пропозиції щодо відповідності законам, що регулюють бюджетні відносини

Законопроект не узгоджується з положенням статті 7 Бюджетного кодексу України щодо дотримання принципу збалансованості, оскільки його реалізація призведе до розбалансування видатків та доходів Державного бюджету України.

Крім того, оскільки пропонується набрання чинності цим Законом з дня, наступного за днем його офіційного опублікування, законопроект не узгоджується зі статтею 27 Бюджетного кодексу України, якою встановлено, що закони України або їх окремі положення, які впливають на показники бюджету (зменшують надходження або збільшують витрати бюджету) і приймаються не пізніше 15 липня, що передує плановому, вводяться в дію не раніше початку планового бюджетного періоду, а після 15 липня року, що передує плановому, вводяться в дію не раніше початку бюджетного періоду, що настає за плановим.

7. Пропозиції щодо розгляду законопроекту

За результатами опрацювання законопроекту надаємо наступні зауваження:

1) норма щодо надання права громадянам України отримувати частину доходу держави від рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин не відповідає положенням Бюджетного кодексу України, який не містить визначення терміна «дохід держави», натомість визначає термін «доходи бюджету» (пункт 23 частини першої статті 2). Також ця норма законопроекту не узгоджується з нормою статті 31 Кодексу України про надра, згідно з якою плата за користування надрами зараховується до державного і місцевих бюджетів згідно з Бюджетним кодексом України, і не узгоджується з вимогами статей 29, 64, 66 Бюджетного кодексу України щодо належності зазначеної рентної плати до доходів державного і місцевих бюджетів;

2) встановлення права власника дозволу продавати, використовувати у вигляді застави або в інший спосіб відчужувати права, надані йому дозволом, призведе до втрати державою контролю у сфері надрокористування та недонадходжень до Державного бюджету України, а саме:

- ускладнює адміністрування рентної плати за користування надрами та створює умови для ухилення користувачами надр від її сплати;

- створює вторинний ринок продажу дозволів;

3) скасування збору за продовження спеціальних дозволів на користування надрами призведе до недонадходжень до Державного бюджету України, однак розробник не зазначив джерел компенсації втрат бюджету;

4) фінансування геологічного вивчення надр, передбаченого державними програмами розвитку мінерально-сировинної бази України, за рахунок коштів, що є частиною сплачених рентних платежів за попередній рік, не відповідає Бюджетному кодексу України, яким встановлено, що бюджетний період для всіх бюджетів, що складають бюджетну систему України, становить один календарний рік, який починається 1 січня кожного року і закінчується 31 грудня того ж року. Податки (рентні платежі), сплачені у попередньому році, не можуть бути джерелом фінансування видатків поточного року;

5) положення, відповідно до якого для цілей видобутку корисних копалин загальнодержавного значення, вилучення земельних ділянок лісгосподарського призначення державної або комунальної власності здійснюватиметься *без отримання згоди землекористувачів* не узгоджується із Законом України «Про землеустрій», відповідно до якого проекти землеустрою щодо відведення земельних ділянок включають, зокрема, письмову згоду землевласника (землекористувача), засвідчену нотаріально (у разі викупу (вилучення) земельної ділянки в порядку, встановленому законодавством), або рішення суду.

Таким чином, законопроект **потребує доопрацювання** з урахуванням висловлених зауважень.

**Заступник Міністра фінансів України
з питань європейської інтеграції**

Юрій ДРАГАНЧУК